

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravištvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Še o manjšinskem vprašanju.

Z odločnostjo smo nastopili proti mladinski tezi, da je treba tujerodnim manjšinam v Jugoslaviji prepovedati njihove kulturne institucije. Pričakovali smo zato, da nam bo »Jutro«, kot glavno glasilo mladinske politike odgovorilo in dokazalo, da je naše stališče napačno. To smo smeli pričakovati tem bolj, ker se »Jutro« rado predstavlja kot prvi slovenski list, ki je na višku časnikarske naloge in ki bi se zato moral zavedati, da je dolžnost lista, da nikdar ne molči, kadar mora njegova beseda doprinese k razčiščenju javnega vprašanja.

Konstatiramo, da se je »Jutro« tej časnikarski dolžnosti izneverilo in da je molčalo, ko bi moralo dokazati, da se ni pregrešilo proti demokratskemu principu, ko je zahtevalo prepoved kulturne institucije.

Prevažno pa je manjšinsko vprašanje za naš narod, da bi mogli pripustiti, da bi se vsled molka slovenskega časopisa napačno reševalo. Zato si dovoljujemo o tem življenjskem vprašanju slovenskega naroda še par priidomb.

Revolucijo in državne preobrate delajo samo nezadovoljni narodi. Priprosta državniška modrost pravi zato, da smemo biti glede naših tujerodnih manjšin popolnoma mirni, kakor hitro jim ne damo vzroka za nezadovoljnost. Že vsled te jasne resnice je prepovedovanje kulturnih institucij tujerodnih manjšin napačno.

Ni pa dosti, če tujerodnim manjšinam ne branimo tega, kar si v okviru zakona zgrade sami, temveč moramo jim dati tudi to, za kar imajo po zakonu pravico. Prav nič se ne obotavljamo priznati, da imajo tujerodne manjšine pravico tudi do svojega šolstva, kakor hitro morejo izkazati dovoljno število šoloobveznih otrok. Povdarili bi pri tem še sledeče. Reče ima popolnoma isto pravico, da preskrbi svojim otrokom nacionalen pouk, ko bogatin. Če pa se tujerodnim manjšinam prepoveduje nacionalne šole, potem je revežu ta pravica odvzeta, dočim jo more bogatin še naprej uživati.

Vsaka narodna manjšina ima pravico, da najodločnejše zavrne vsak poskus nacionalne asimilacije. Res pravna država mora zato manjšino pred asimilacijo ščititi. Država sme od manjšine zahtevati le, da je v državnem oziru v vsakem oziru korektna, vse drugo gre preko tega in je zato napačno.

V Sloveniji so Nemci tako neznamna manjšina, da tudi pri najboljši organizaciji ne morejo postati nevarnost za razvoj slovenskega naroda. Borba proti nemški manjšini je zato odvisna in deloma tudi nečastna.

Potrebna pa je borba proti nemškemu kapitalu, ki se vedno bolj uveljavlja v Sloveniji in ki ovira naš nacionalni razvoj. Ta nemški kapital in njegovi eksponenti nimajo prav nobene skupnosti z nemško manjšino, kakaj manjšina je avtohtona, na slovenski zemlji rojena, dočim je kapital last tujcev, ki hočejo gospodarsko zavojevati našo zemljo in ki so dejansko ravno tako proti nam ko proti nemški manjšini.

Postransko pa je, da se naši mladini razburjajo proti nemški manjšini, da pa so v najlepši slogi z nemškim kapitalom. Trboveljski premogokopni družbi se še nikdar ni tako dobro godilo ko pod mladinsko vlado in njen premoj morajo plačevati predrago Slovenci ravno tako ko Nemci. Pa mladinske simpatije za Trboveljsko družbo so še nekako razumljive, ker smo danes pač v tako žalostnem stanju, da nimamo tega denarja, da bi nakupili večino delnic Trboveljske družbe.

Pod nobenim pogojem pa se ne da oprostiti mladinskih simpatij za druga nemška kapitalistična podjetja. In tu bi omenili samo eno stvar, ki pa je tako silna, da jasno kaže, kako se krepe vsled mladinskega dela nemške kapitalistične postojanke med nami.

Ni še pozabljena gonja, ki so jo uprizorili mladini proti nemškemu slovenskemu denarnemu zavodu in povzročili slovenskemu gospodarstvu ne-

Mirni potek skupščinske seje.

Beograd, 6. avgusta. Središče važnih današnjih političnih dogodkov je bila seja narodne skupščine, katero so pričakovali vsi politični krogi z največjim zanimanjem. V skupščini je bilo 1000 ljudi, pred skupščino pa okoli 2000. Predvzete so bile najstrožje mere, da ne bi prišlo do incidentov. V skupščini je bilo zelo živo. Zjutraj so bili zbrani vsi radikalni poslanci v klubu, 107 po številu. Opozicija je šela zjutraj 130 poslancev, vladna večina pa okoli 160. Onih 5 poslancev še ni priseglo. niti se ni vršila seja šefov grup. Vlada je imela pred seboj skupščinsko konferenco. Točno ob 9. so se odprla vrata v dvorano. Prvi so vstopili radikalni in samo-

stojni demokrati, 130 po številu, za njimi je vstopila vladna večina, ki ima 160 poslancev, in zavzela skrajno levičo. Nato je vstopil g. Pašić, burno pozdravljen od radikalov.

Ob 9.15 je bila otvorjena seja skupščine. Najprej je bil prečitani ukaz o izrednem sklicanju skupščine, potem ukaz o ostavki vlade in končno ukaz o novi vladi. Ves ta čas so radikalni klicali »Živijo kralj, živel Pašić!« Vladna večina pa je stoji ploskala ukaz o novi vladi. Po prečitanih ukazih je nastopil odmor. Nato je dobil besedo Davidović in prečital ukaz o otvoritvi seje izredno sklicane narodne skupščine in potem deklaracijo.

Deklaracija vlade.

Spoštovani gospodje poslanci!

Vlada, ki ji imam čast predsedovati, je smatrala za svojo prvo dolžnost, da se predstavi narodni skupščini in da ji razloži svoj program ter da odobri skupščina njeno politiko. Zato je

takoj vlada predložila v zmislu čl. 52 ustave kralju predlog, da se skliče skupščina na izredno zasedanje. Izjavljam v imenu vlade, da ostane vlada trdno na parlamentarnem stališču.

Splošna politika vlade.

Gospodje! Na prvi seji skupščine povzemam besedo, da Vam v imenu kraljevske vlade razložim politiko, ki jo namerava vlada zasledovati in ki jo v vsem podreja Vaši objektivni presoji. Nova vlada je prevzela upravo države v trdnem namenu, da usmeri politiko naše države v tej smeri, da bi prišli čim prej do konsolidacije naših notranjih razmer. Popolnoma se zavedamo težkoč, ki obstoje v naši državi, ki je sestavljena iz pokrajin, ki so bile stoletja dolgo deljene. Toda prepričani smo, da se dajo vse te težkoče odpraviti in da se mora to zgoditi hitro. Le

tako se bo naša državna politika usmerila v pravcu okrepitve bratskega čustvovanja. In le tako bodo oni, ki odgovarjajo kralju in narodu, zgodovini in bodočnosti ter Vam, gospodje narodni poslanci, nosili odgovornost za državne posle. Tako bomo predvsem mi odgovorni politiki prežeti vere, da se mora naša skupna domovina urediti sporazumno na neomajni slogi vseh treh plemen. Mi ne smemo eden drugemu jemati, marveč si moramo zaupati med seboj ter živeti v iskreni, lojalni brat-ski ljubezni.

Zunanja politika vlade.

Program, ki ga imam čast razložiti, je izveden na tej osnovi. Glede zunanje politike je pomembni, da ji bo vlada posvetila vso pozornost in storila vse, kar je v interesu našega naroda in ohranitvi simpatij inozemstva.

Prizadevati si hočemo, da postane zveza z Ameriko, Francijo in Anglijo stalna. Prav tako se bomo potrudili, da se vzdržijo zveza z Italijo v zmislu obojestranskih koristi. Enako, gospodje narodni poslanci, bomo z vsemi silami delali na to, da se ohrani zveza z bratsko Čehoslovaško in Rumunijo. To zvezo moramo čim prej napraviti kar najbolj pristržno, ker nas vodi prepričanje, da je zveza z omenjenima državama podlaga miru in mirnega razvoja v srednji in jugovzhodni Evropi. Temelj naše politike bo v prvi vrsti spoštovanje mednarodnih pogodb in političnega reda, določenega po mirovnihih pogodbah, ki jih je podpisala naša država. V kolikor niso določila teh pogodb izvršena, se

morajo čim prej izvršiti. Kraljeva vlada je skušala vzdrževati z vsemi, a zlasti s svojimi sosedami prijateljske odnose. »Balkan balkanskim narodom«, to bo stališče kr. vlade, ki bo posvečala posebno pozornost našim balkanskim sosedom. Vsi balkanski narodi imajo skupne interese. Svoboda enega je odvisna od svobode drugega.

Vlada se bo potrudila, da bo vzdržala prijateljske odnose z Grčijo in da se vzpostavi dobro sosednje razmerje z vsemi državami, s katerimi sedaj še nimamo urejenih odnosov. Pri vsem tem pa bo vlada čuvala naše državne in narodne interese. Zlasti pa bo skrbela vlada, da bo v stalnih in ozkih zvezah z zapadno evropskimi demokratičnimi državami in bo potrebno, da ostane naša država tudi v vprašanju Rusije solidarna z zapadnimi silami. Upamo, da se skoraj najde pot za čim hitrejšo ureditev razmerja z ruskim narodom.

Notranja politika vlade.

Kar se tiče notranje politike, je izjavil, da bo vlada v državni administraciji uvedla večji red in korektnost ter čuvanje in izvajanje zakonov. Za vsako ceno hoče vlada spodbiti z drakonskimi zakoni korupcijo in preprečiti demoralizacijo državne uprave ter bo v tem pravcu iznesla več zakonskih predlogov, kakor zakon o reviziji uradniškega zakona, zakon o poljedelskih kreditih in zlasti invalidski zakon. Tudi gled izenačenja zakona bo vlada sklenila več predlogov. V istem času bo vlada skrbela, da se ne ogrozi državni red z ne-

legalnimi in nasilnimi sredstvi. Vlada bo čimprej uvedla v življenje princip samouprave in se je radi tega odločila, da predloži potrebne zakonske predloge, ki bodo omogočili, da se bo prišlo čimprej samoupravno življenje. V prvi vrsti je tu mišljen občinski zakon, ki še ni povsod uveden.

APEL NA POSLANCE.

S tem je v kratkem razložen program vlade, ki je brez dvoma velik. Vlada pa se nadeja, da ga bo s svojimi energičnimi odredbami mogla tudi izvršiti. Vendar se pa vlada zaveda, da je treba za izvršitev tega programa dovolj časa, sile, reda in dobre volje. Vlada je prepričana, da bodo tudi drugi poslanci vzeli program vlade na znanje in ga po svoji moči podpirali. Kajti ta program je eminentne važnosti za konsolidacijo notranjih razmer in zunanje političnih odnosov države. S svoje strani pa bo zato vlada tudi pošteno izpolnila vse obveznosti do poslancev, ki jih jej nalaga ta program.

Po prečitani deklaraciji je vladna večina burno ploskala in vpila »Živijo Davidović«, opozicija pa je bila popolnoma mirna. Medtem ko so opozicio-

Zemljoradniki ne vstopilo v vlado.

Komunike glavnega odbora.

Beograd, 6. avgusta. Na včerajšnji popoldanski seji glavnega izvršnega odbora zemljoradnikov je bil sklenjen in uradno objavljen sledeči odlok: Glavni izvršni odbor saveza zemljoradnikov je po izčrpnem pretrgu in vsestranski razpravi o današnji politični situaciji soglasno sklenil sledečo resolucijo: 1. savez zemljoradnikov enodušno pozdravlja pad krvavega režima Pašić - Pribičevića, ki je silno težil vse naše državljane brez razlike ver in plemen, in bo delal z vsemi silami na to, da se ta režim nikoli več ne povrne. 2. Savez stoji na stališču narodnega in državnega edinstva in na njega sporazumno izvedbi. V tem pogledu bodo zemljoradniki podpirali novo vlado, dokler bo ona pokazala, da iskreno in modro deluje v dobrobit naroda in države in dokler bo nova vlada čuvala interese vseh delov naše države.

ve. 3. Glavni odbor je konstatiral, da sedaj ni prostora za vstop zemljoradnikov v vlado in odobrava popolnoma dosedanje delo zemljoradniškega poslanskega kluba ter mu ostavlja popolnoma proste roke, da po svojem prepričanju podpira novo vlado na podlagi pogojev, utrjenih na današnji seji. Slednjič je glavni izvršni odbor pooblastil poslanski klub, da te pogoje objavi, kakor hitro bo to smatral za potrebno.

Komentarji o sklepu zemljoradnikov.

Beograd, 6. avgusta. Politični krogi smatrajo, da je sklep zemljoradnikov tak, kakor ga je pričakovala nova vlada. Glavni odbor zemljoradnikov je stavil nekoliko pogojev novi vladi. Vlada mora v smislu teh pogojev voditi svojo notranjo politiko, sicer bodo v nasprotnem slučaju zemljoradniki prešli v opozicijo.

POMIRJEVALNA IZJAVA G. PREDAVECA.

Beograd, 6. avgusta. G. Predavec je izjavil sinoči novinarjem o politiki HRSS sledeče: Ne razumem, zakaj je naš poslednji komunike napravil toliko razburjenja in živga komentarja v Beogradu. Vsakdo, ki je vedel za naše delo, je moral pričakovati tako resolucijo. Radič je imel od nas pooblastilo, da vstopi v seljaško internacionalo in mi smo sedaj to samo ratifikovali. Mi delamo v svoji akciji popolnoma s prostimi rokami in samo pod tem pogojem smo vstopili v seljaško internacionalo. Za sedaj še ne moremo podrobno govoriti o odnosih seljaške internacionalne proti 3. komunistični internacionali, marveč moramo počakati Radiča, da nam on to razloži. O razmerju med HRSS in blokom se je Predavec izrazil takole: Naši odnosi napram vladi bloka niso na stabilni bazi. Podlaga, na kateri smo se složili, je program bloka, v bodoče pa nas bodo vezali skupni interesi. Za ta prehodni čas nima blok trdne in sigurne podlage, ker smatramo, da je to samo doba priprave in ustvarjanja atmosfere za sporazumno reševanje državnega problema. Današnja skupščina ne more reševati tega problema, ker ona ni pravi izraz naroda. Priti mora skupščina, ki bo pravi izraz naroda in potem šele bomo mogli ustvariti stabilni in detajlni sporazum za nadaljnje delo.

POVRATEK VUČKOVIČA.

Beograd, 6. avgusta. Včeraj je prispel iz Rima znani Pera Vučković, bivši črnogorski vojni minister in prijatelj Jovana Plamenca, ki je velik sovražnik Srbov.

nalni poslanci delili deklaracije, so Lukinč Edo, Kobasica in Wilder delili lepake z napisom »Desetogodišnjica«. Lepaki vsebujejo brzojavko Radiča Francu Jožefu I. dne 5. avg. 1914. preko kabinetne pisarne. Ta brzojavka je izzvala neverjetno mučen utis in ostro grajo. Končno so na seji skupščine sklepali dnevni red za jutrišnjo sejo. Davidović je predlagal, da naj bo dnevni red za jutrišnjo sejo sejo diskusija o vladni deklaraciji. Voja Lazić pa je zahteval, da bodi prva točka dnevnega reda diskusija o zakonskem predlogu za pomoč onim, ki trpe vsled gladu in poplavi in šele kot druga točka vladna deklaracija. Jovanović pa je Laziću odgovoril, da v zmislu parlamentarnih določil ne more biti debata o zakonskem predlogu v pomoč poplavljenem pred debato o deklaraciji. Zato bo prva točka dnevnega reda jutrišnje seje diskusija o deklaraciji in 2. točka zakonski predlog o poplavljenih. Izjava Jovanovića je bila soglasno sprejeta. Tako se je končala seja skupščine ob 10.30 in se nadaljuje jutri ob 9.

PO SEJI SKUPŠČINE

so se poslanci razšli v svoje klube in imeli tam konference. Vlada je rešavala v ministrski dvorani najvažnejše zadeve. Popoldne se vrši seja minist-

Seja radikalnega kluba.

Jovanović ostane predsednik skupščine

Beograd, 6. avgusta. Popoldne se je nadaljevala seja radikalnega kluba, kateri je predsedoval g. Pašić. Seji so prisostvovali med drugim Mihajlo Ranković, dr. Peleš, dr. Žarko Miladinović, Jovanović, Srskić, Miša Trifunović, Aleksa Žujević, Milorad Vujičić, Kojić in Jovan Radonić. Največ so diskutirali na seji o ostavki predsedništva narodne skupščine. V tem smislu je bil tolačen tudi poslovnik in ustava. Poslovnik predvideva v svojem 10. členu volitve predsedništva le ob rednem seziu skupščine. Zato je Žarko Miladinović predlagal, da Jovanoviću ni treba podati ostavke. Klub je predlog soglasno sprejel. Dalje je radikalni klub sklenil, da se na današnji seji vsak član kluba vede dostojno in da ne napravila nobenih izpadov. Tako od strani radikalov ni na današnji seji pričakovati nobenih incidentov.

ZA NOVINARJE.

Beograd, 6. avgusta. Predsednik jugoslovanskega novinarskega združenja je včeraj posetil predsednika vlade Davidovića in zunanega ministra Markovića in jima poročal o kongresu novinarjev, ki se bo vršil na Sušaku dne 7. sept. t. l. Ministra sta mu obljubila, da bosta šla novinarskemu združenju zelo na roko, da bo kongres čim dostojanstvenejši. Prometni minister bo dal za delegate na razpolago posebne vagone. Predsednik vlade Davidović se je zlasti interesiral za penzijski fond in obetal vladno podporo novinarskemu združenju.

skega sveta, da se odredi govornike, ki bodo na jutrišnji seji branili vladno deklaracijo. Samostojni demokrati, Nemci, radičevci, muslimani in zemljoradniki so imeli plenarne seje klubov. Samostojni demokrati so sklenili, da bodo izvajali najstrožjo opozicijo proti današnji vladi. Nemški klub je redigiral svoje pogoje za podpiranje nove vlade. Muslimani so se razgovarjali o razmerah v Bosni, radičevci pa o pogojih za podpiranje vlade. Vsi poslanci se pozivajo, da naj bodo pripravljeni. Zemljoradniki so sklenili, da objavijo popoldne vse pogoje za podpiranje nove vlade. Tako se je dopolnila politična situacija končala. Popoldne pa se vrše priprave za jutrišnji dan.

Borzna poročila.

Beograd, 6. avgusta. Dunaj 11.55—11.56, Pariz 447—448, New York 81.40—81.50, Praga 241.50—243, Milan 359—360, London 365.25—365.75, Curih 15.38—15.40. Curih, 6. avgusta. Beograd 6.50, Dunaj 74.90, Trst 23.35, Pariz 28.80, New York 5.31, Praga 15.80, London 23.64. Trst, 6. avgusta. (Predborza.) Beograd 27.80—27.90, Dunaj 325, Pariz 123.50—124.50, New York 22.67—22.75, Praga 67.25—67.65, London 101.30—101.55, Curih 426—429. Dunaj 5. avgusta. Beograd 858, Trst 3114, Pariz 3817, New York 70.935, Praga 2107, London 316.300, Curih 13.355.

